

звернення: 03.03.2024).

2. Білецька С. Педагогіка дитиноцентризму в суспільному вихованні США та Японії. *Шлях освіти*. 2007. № 2. С. 23.

3. Будкевич В. Використання інформаційних технологій як засобу підвищення ефективності традиційних форм навчання. *Рідна школа*. 2007. № 10. С. 64.

4. Зарецька І. Т. Інформатика. Київ. 2002

Оксана Онопрієнко,

доктор педагогічних наук, старший науковий співробітник,

завідувач відділу початкової освіти імені О. Я. Савченко

Інституту педагогіки НАПН України, відділ початкової освіти

імені О. Я. Савченко, Україна

НЕПЕРЕРВНИЙ ПРОФЕСІЙНИЙ РОЗВИТОК УЧИТЕЛІВ ЯК ВИМОГА СЬОГОДЕННЯ

Вітчизняна освіта наразі зустрілася з численними викликами, що зумовлені глобалізаційними, соціальними, економічними, безпековими процесами в країні та світі. У міжнародному вимірі впливовими чинниками для освіти XXI століття є постійно зростаюча конкуренція на ринку праці, високий рівень технологізації виробництва й громадських послуг, виникнення нових сфер діяльності та професій. Такі процеси зорієнтовують національні освітні системи на відкрите і гнучке навчання, результати якого сприятимуть адаптуванню особи до обставин, що швидко змінюються. Це своєю чергою позначається на відповідній трансформації напрямів професійного розвитку вчителів загальної середньої освіти. Тому актуальним питанням для української

системи освіти є підготовка педагога до впровадження сучасних та ефективних методик навчання.

На нинішньому етапі оновлення змісту початкової освіти процес навчання молодших школярів перебуває у площині активного запровадження компетентнісного підходу. Підготувати вчителя початкової школи до результативної професійної педагогічної діяльності на компетентнісній основі визнається наразі суспільно значущим завданням у контексті ґрунтовної модернізації системи освіти.

Ця публікація презентує один із можливих шляхів підвищення кваліфікації учителів початкової школи в плані розвитку їхньої методико-математичної компетентності.

Загальновідомо, що навчання математики в початковій школі має свої особливості, адже саме на цьому етапі в дітей формуються базові математичні уявлення та навички. Від того, наскільки успішно відбуватиметься такий процес, багато в чому буде залежати подальше ставлення школярів до предмета.

Попри курс Нової української школи на оновлення методик, багато вчителів тяжіють до використання традиційних підходів до навчання математики, які здебільшого є застарілими та неефективними для розвитку нинішнього покоління дітей. Такі підходи зорієнтовані переважно на репродуктивне наслідування зразків, механічне запам'ятовування правил та алгоритмів виконання розумових і практичних дій. Водночас недостатньо уваги приділяється формуванню в учнів уміння критично сприймати інформацію, аналізувати дані, мислити логічно та варіативно, застосовувати математику в змінених навчальних або життєвих ситуаціях. Саме тому є гострою необхідність удосконалення та модернізації методики навчання математики в початковій школі.

Задля вирішення означеної проблеми науковцями-дидактами й методистами С. Скворцовою, О. Онопрієнко та Г. Коломосьць була створена освітня програма підвищення кваліфікації «Методика формування

математичної компетентності» (галузь знань: 01 – Освіта/Педагогіка; спеціальність: 011 – Освітні, педагогічні науки). Програму розроблено на основі Державного стандарту початкової освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 21 лютого 2018 р. № 87; Професійного стандарту «Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти», затвердженого наказом Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України від 23.12.2020 № 2736-20.

Метою програми є розвиток у вчителів початкових класів, консультантів центрів професійного розвитку, методистів закладів післядипломної педагогічної освіти готовності до дидактико-методичного супроводу процесу формування в молодших школярів математичної компетентності.

Зміст програми спирається на такі загальнодидактичні принципи: узгодження цілей навчання з очікуваними результатами; доступності і науковості змісту та практичної спрямованості результатів; наступності і перспективності змісту для розвитку суб'єкта навчання; логічної послідовності і достатності опанування слухачами професійних компетентностей; реалізації змісту освіти засобами сучасних педагогічних технологій; адаптації змісту програми до індивідуальних особливостей і професійного досвіду суб'єкта навчання; творчого використання програми у різних умовах навчання молодших школярів.

До числа конкретних результатів підвищення кваліфікації за вказаною програмою належать зокрема такі: здатність до методичного супроводу процесу навчання математики молодших школярів з урахуванням їхніх психологічних особливостей; розуміння психолого-дидактичних засад, на яких ґрунтується сучасна методика навчання математики в початковій школі; розуміння суті методичних систем, реалізованих у навчальному комплекті з математики для учнів 1 – 4 класів авторів С. Скворцової та О. Онопрієнко (формування поняття числа, навчання розв'язування задач, формування обчислювальних навичок); знання методики формування поняття про числа в концентрах «Десяток», «Сотня», «Тисяча», «Багатоцифрові числа»; методики формування

обчислювальних навичок у цих концентрах; методики формування уміння розв'язувати прості і складені задачі; пов'язаних із реалізацією названих методик професійних умінь і досвіду діяльності (з акцентом на використанні дидактичних математичних матеріалів, візуалізації навчальної інформації, гейміфікації, елементів STEM-підходу, проєктної діяльності).

Програма підвищення кваліфікації розрахована на один кредит ЄКТС; її зміст передбачає різнобічний аналіз сучасних авторських навчальних комплектів, має модульну побудову. Передбачено, що заняття будуть відбуватися у формі лекцій, тренінгів, самостійної роботи з опрацювання змісту модулів, дидактичного моделювання, підсумкових семінарів. Для визначення результативності навчання за програмою підвищення кваліфікації авторським колективом розроблені тести закритого і відкритого типу.

Сучасна ситуація в Україні вимагає від освітян максимальної гнучкості та адаптивності. У зв'язку з воєнним станом багато закладів освіти перейшли на дистанційне навчання, а вчителі, що в них працюють, вимушені швидко опанувати нові технології та методики. Такі умови спонукали авторів програми провести її пілотне впровадження у форматі тренінгів. Академічний матеріал із методики був реалізований за допомогою сучасних інтерактивних електронних сервісів. Учасники курсів одержали можливість не лише поновити знання методики, а й набути досвіду організації дистанційного навчання у цікавий і різноманітний спосіб. Кожен модуль програми розкривався за сюжетом (віртуальна подорож, уявна телепортація, квест тощо), який сприяв активізації сприймання складної науково-методичної інформації, знімав психологічну напругу і моральну втому, деякою мірою нівелював професійне вигорання.

Проведені пілотні курси переконливо довели вчителям, що сучасні методичні підходи дозволяють зацікавити учнів предметом та досягти кращих результатів у вивченні математики, що лише постійний професійний розвиток дозволить їм залишатися ефективними освітянами в складні для України часи.